

Práce patří do problematiky intonologie češtiny. Jejím cílem je zjištění relevantních rozdílů v průběhu základního tónu, které jsou dostatečné pro percepční rozlišení základních výpovědních kategorií v češtině.

Melodie řeči je v češtině funkčně využita. V rámci neutrálních výpovědí odlišuje ukončené a neukončené výpovědi a uvnitř výpovědí ukončených jako jediný prostředek větu oznamovací a otázku zjišťovací. Melodické průběhy některých kadencí jsou si však podobné a u některých variant může v řeči docházet k melodickým přesahům. Tato skutečnost není však v reálné komunikaci zřejmá, jelikož informace zprostředkovaná melodií je doplněna působením dalších, jazykových i nejazykových prostředků. Zvukové vlastnosti, které jsou dostatečné pro percepční rozlišení fonologických typů výpovědí, nejsou ještě uspokojivě prozkoumány. Jsou standardizována základní melodická schémata, chybí však podrobný popis jejich konkrétních realizací.

Tato práce představuje uzavřenou etapu výzkumu, o kterém se však předpokládá, že se bude i nadále rozvíjet. Vstupní experiment (Janíková, 1997) zkoumal vybraný soubor melodických typů a zároveň ověřoval možnost použití syntetické řeči k tomuto typu analýzy. Závěry dovolují soudit, že zvolené nasměrování výzkumu přináší užitečná zjištění a je proto vhodné ho rozšířit i na další část problematiky. Hlavním zaměřením předkládané práce je rozdíl zjišťovací otázky a neukončené výpovědi, částečně ve srovnání s oznamovací větou. Konkrétně sledujeme realizaci melodémů ve tříslabičných a poté v čtyřslabičných taktech, neboť na této délce se mohou plně projevit všechny v literatuře popsané varianty kadencí. V experimentu používáme syntézu, která se pro tyto účely osvědčila. Vedle toho však analyzujeme i materiál z přirozené řeči, zejména pro rozdíl oznamovací věty a neukončené výpovědi.